

Invasion af Silkehaler (*Bombycilla garrulus*) i Danmark 1965-66

Af

NIELS OTTO PREUSS

(With a Summary in English: *Influx of Waxwings (Bombycilla garrulus) in Denmark 1965-66*).

INDLEDNING

Kort efter, at der i midten af oktober 1965 indkom rapporter om Silkehaler (*Bombycilla garrulus*), var det klart, at en stor invasion var under opsejling. Dette blev yderligere understøttet ved oplysninger fra Sverige og Finland.

For at fremskaffe et så fyldigt materiale som muligt til belysning af invasionens forløb skrev jeg i løbet af oktober-november til en lang række ornithologer, dels for at få de iagttagelser, de allerede havde, dels for at få dem til at notere og siden meddele mig senere iagttagelser. Denne korrespondance blev siden fortsat frem til efteråret 1966. I december 1965 publiceredes en midlertidig redegørelse i Feltornithologen (PREUSS 1965). Denne redegørelse blev afsluttet med en opfordring til læserne om at indsende oplysninger om invasionen. Desuden blev ved forskellige møder deltagerne opfordret til at bidrage til undersøgelsen med materiale. Endelig har C. A. BLUME velvilligst stillet til rådighed 31 iagttagelser, som jeg ikke på anden vis havde fået kendskab til.

I alt foreligger der ca. 2400 enkeltiagttagelser, indsendt fra 194 forskellige iagttagere. Alle, der har bidraget med materiale til denne analyse samt P. ANDERSEN-HARILD og A. HOLM JOENSEN med hvilke jeg har haft flere udmærkede diskussioner

vedrørende denne artikel, bedes modtage min bedste tak.

Den omfattende korrespondance og hele primærmaterialet er deponeret på Københavns Universitets Zoologiske Museums ornithologiske afdeling.

Under sammenstillingen af materialet er der i videst mulige omfang taget hensyn til dobbeltrapportering. Det er dog klart, at det ikke altid har været muligt sikkert at fastslå, om to eller flere rapporter drejede sig om samme flok, eller om der var tale om forskellige flokke. Denne sortering af materiale har dog kun fundet sted, når iagttagelserne stammede fra samme dato. Iagttagelser af samme flok gennem flere dage indgår i materialet for hver dato, der foreligger en rapport. Når en meddeler f.eks. oplyser, at der en bestemt dag og ca. 14 dage frem sås ca. 180 Silkehaler daglig, hvorefter antallet i løbet af de næste 14 dage faldt til ca. 40, der holdt sig konstant i ca. 1 uge, indgår tallene som følger i materialet: 14 dage med 180, derefter 170, 160, 150 osv., indtil antallet i løbet af 14 dage er nede på 40, et antal der derefter figurerer i 7 dage. Derimod er der ikke regnet med flokke, som må have været der, selv om de ikke er blevet indberettet. Der er således flere eksempler på, at der foreligger oplysninger om en

bestemt flok Silkehaler i f.eks. 6 ud af 10 dage. I sådanne situationer ville det måske have været rimeligt om flokken var indgået i materialet for alle 10 dage; men det er altså ikke tilfældet. Nogle af meddelerne har ikke meddelt eksakte tal, men har benyttet sig af vendinger som: „hørt“, „nogle hørt“, „enkelte“, „nogle få“, „mange“, „i hundredvis“ og „i tusindvis“. Med undtagelse af de to sidste betegnelser er der her regnet med, at iagttagelsen dækker over 10 individer. Betegnelsen „i hundredvis“ har jeg ladet stå for 500 individer, medens betegnelsen „i tusindvis“ står for 1000 individer.

De dagcifre, der nævnes flere steder i det følgende, er således fremkommet ved addering af alle enkeltiagttagelserne. De skal selvfølgelig ikke tages for egentlig korrekte, men de kan sandsynligvis tages som minimumstal. Den fejl, der indføres ved denne addering, må vist antages at være konstant, i hvert fald i invasionens

første måneder. Iagttagelser fra foråret er betydeligt mere spredte, og måske har det også haft en vis betydning, at der hen på foråret var mulighed for forveksling med Stær (*Sturnus vulgaris*), hvilket dog snarere har medført, at Silkehalerne er blevet overset, end at Stærerne er blevet fejlbestemt til Silkehaler.

Det blev klart, hurtigt efter at invasionen var begyndt, at der var tale om flere forskellige „invasionsbølger“, og dette i forbindelse med den geografiske fordeling af iagttagelserne har medført, at der er foretaget en arbitrær inddeling af landet i følgende områder, der alle er afsat på kortet fig. 1: Nordjylland, Djurslandsområdet, Midtjylland, Blåvandsområdet, Syddjylland, Fyn, Lolland-Falster, Sydvestsjælland, Storkøbenhavn, Nordsjælland og Bornholm. På kortet er ligeledes angivet de lokaliteter, hvorfra der foreligger et større materiale.

INVASIONENS BEGYNDELSE OG FORLØB I DE FORSKELLIGE DELE AF LANDET

Den første Silkehale blev set den 23. september i Hareskoven nordvest for København (E. TEIBEL). Den næste iagttagelse daterer sig fra den 3. oktober, og fra denne dag og frem til den 15. oktober foreligger der godt en snes oplysninger fra forskellige egne af landet, men langt de fleste stammer dog fra det storkøbenhavnske område. Se fig. 4.

Enkelte flokke er altså allerede inden midten af oktober truffet spredt over hele landet, men det totale antal fugle er endnu meget beskedent, når bortses fra flokken i Hellerup og Gentofte den 12. og 14. oktober.

Det synes også at fremgå, at indfaldsvejen for Silkehalerne er Nordsjælland,

idet dog også Bornholm invaderes af de første flokke i denne periode.

For overskuelighedens skyld omtales invasionens videre forløb herefter kortfattet for hvert enkelt af de områder, der er omtalt ovenfor.

I. NORDSJÆLLAND

Hovedparten af iagttagelserne fra dette område er fra Hillerød, Frederiksværk og Tisvilde-Gilleleje.

De første Silkehaler blev set den 8. oktober: 5 ex., Gribsø bakker (F. BYSKOV); de næste sås den 9. oktober: 20 ex., Tisvilde, (P. CHRISTENSEN) og 40 ex., Gribsø bakker (F. BYSKOV); 11. oktober: ca. 60 ex., Melby (V. K. JENSEN).

Derefter sås ingen før den 16. oktober og først den 20. oktober sås Silkehalerne flere steder, idet der fra denne dato foreligger 6 oplysninger om tilsammen 262 ex. Fra den 20. oktober og frem til den 7. november sås Silkehaler så godt som daglig, men efter 8. november foreligger der kun spredte iagttagelser. Se fig. 2.

II. STORKØBENHAVN

Iagttagelserne stammer fra alle egne af Storkøbenhavn ud til en linje Hørsholm-Holte-Værløse-Herlev-Brøndbyøster-Drageør. Fra Vigerslevparken, Fælledparken, Valbyparken, Utterslev Mose m. fl. steder foreligger der ret kontinuerte rapporter.

Så tidligt som den 23. september blev et enkelt individ set i Hareskoven (E. TEIBEL). Fra 1. oktober og frem til og med den 7. oktober foreligger der kun 4 iagttagelser. Herefter sås småflokke frem til den 15. oktober (se side 110), idet der dog blev rapporteret en flok på ca. 1000 ex. den 12. oktober, Hellerup (L. RABBE), og den 14. oktober rapporteres der en flok på „i tusindvis“ ved Gentofte Amts Sygehus (E. SCHÖNHEYDER). Denne sidste store flok var dog allerede den næste dag „tynnet noget ud“. Mellem 15. oktober og 22. oktober sås Silkehaler daglig på 10-15 lokaliteter i et samlet dagligt antal på omkring 500. Fra 23. oktober til 29. oktober steg antallet meget mærkbart, og selv om fuglene daglig kun blev rapporteret fra 15 til 25 lokaliteter, nås der dagcifre på over 3000 ex. Der var iagttagelser i perioden 24. til 28. oktober af store silkehaleflokke i de københavnske parker og anlæg, men der foreligger desværre ikke eksakte oplysninger herom. Dagcifre på 3000 er dog helt sikkert langt mindre end det faktiske antal af tilstedeværende Silkehaler. Rimeligvis var der op mod 6-8000, da der var flest. Tilsyneladende kulminerer Silkehalernes antal den 28. oktober (3096 ex.), medens antallet allerede var halveret den 29. oktober (1500 ex.). Den

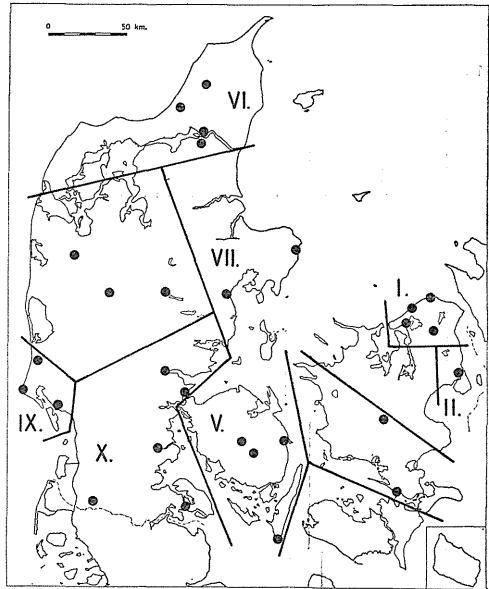

Fig. 1. Afgrænsningen af de i teksten omtalte områder. De lokaliteter hvorfra der foreligger et større materiale er betegnet med en udfyldt cirkel.

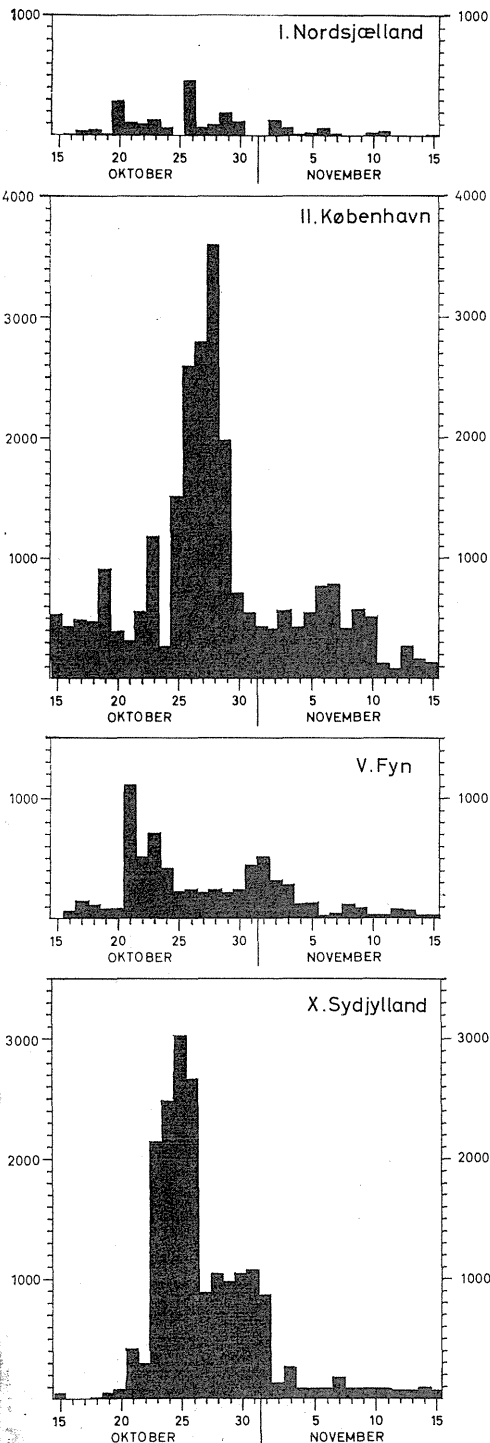
Fig. 1. Demarcation of the areas mentioned in the text. The localities from which much material was available are marked with a dot.

30. oktober var der i alt kun ca. 700 Silkehaler. Frem til og med den 10. november blev der dagligt rapporteret om ca. 500 individer, men den 11. november faldt de samlede dagcifre markant, og lå i den følgende måned under 100. Se fig. 2.

III. SYDVESTSJÆLLAND

Kun fra Vordingborg og Ringsted foreligger der et større materiale, men ellers stammer iagttagelserne fra de fleste egne af området.

De første Silkehaler iagttoget i Kalundborg den 15. oktober, ca. 20 ex. (M. BANG HANSEN); den 16. oktober sås 13 ex. ved Stignæs (K. NØRGAARD). Den 17. oktober sås flokke ved Reersø, ca. 20 ex. (I. CLAUSEGER); Stignæs, 251 ex. (K. NØRGAARD); Vordingborg, 12 ex. (V. ZUSCHLAG) og

St. Heddinge, 32 ex. (H. H. PETERSEN). I dagene frem til den 24. oktober rapporteredes samlede dagcifre på mellem 100 og 300 ex. Den 30. oktober sås en flok på ca. 1000 ex. ved Vordingborg (V. ZUSCHLAG). I november måned rapporteredes der daglig småflokke, men dagcifrene passede kun undtagelsesvis de 100. I december sås der kun ganske enkelte Silkehale, i alt kun ca. 30 ex., fordelt på 5 flokke. Materialets spredning og det ret spinkle antal rapporter medfører, at det ikke er muligt at påvise en kulmination af invasionen i dette område.

IV. LOLLAND-FALSTER

Iagttagelserne stammer fra en lang række lokaliteter, men fra ingen foreligger der et større eller sammenhængende materiale.

Allerede den 10. oktober blev der set flere flokke ved Nakskov og på Vestlolland (flere meddelere). Indtil den 8. november blev der rapporteret – selv om materialet er noget mangelfuldt – om dagcifre på omkring 150 ex. – undertiden dog op til ca. 300 ex. Meddelelser om større flokke foreligger ikke, og det er tænkeligt at øerne ikke har været besøgt af Silkehale i så stort et antal som tilfældet var for f. eks. Sjællands vedkommende. Svigtende indrapportering kan dog muligvis være en udslagsgivende faktor. Næsten alle Silkehaleerne har forladt Lolland-Falster inden sneperioden den 12.–14. november, men spredte småflokke blev dog rapporteret i december og januar. Fra februar foreligger ingen iagttagelser, men i dagene 10., 11. og 12. marts sås pludselig småflokke igen.

Fig. 2 Dagscifre fra Nordsjælland, Storkøbenhavn, Fyn og Syddjylland fra perioden 15.10.–15.11. 1965.

Fig. 2. Total numbers per day reported from Nordsjælland, Greater Copenhagen, Fyn and Syddjylland in the period 15.10.–15.11. 1965.

V. FYN

Iagttagelserne stammer fra en lang række lokaliteter, men fra Nyborg, Ringe, Nørre Søby og Sydlangeland foreligger der et større materiale.

Allerede den 16. oktober sås ca. 35 + ca. 15 ex. ved Nyborg og var „næsten omgående“ talrig på hele egnen „i småflokke“ (H. NOER). Den 21., 22. og 23. oktober nåedes dagcifre for hele Fyn på 909, 716 og 628, hvorefter antallet frem til den 3. november lå på omkring 250. Resten af november var dagcifrene 30-50 og kun enkelte gange over 100. Fra december foreligger kun få iagttagelser. Se fig. 2.

VI. NORDJYLLAND

Iagttagelser foreligger fra en lang række lokaliteter, og fra Ålborg, Nørresundby, Vrå og Pandrup er der et meget fyldigt materiale.

Før den 17. oktober har der næppe været mange Silkehaler i denne landsdel, thi der foreligger kun oplysninger om 3 iagttagelser før denne dato: 14. oktober, ca. 400 ex., Pandrup (T. DUCH), 15. oktober, 12. ex., Lundby Bakker (P. V. JENSEN) og 16. oktober, 15-50 ex., Slettestrand (L. SVERRILD). Den 17. oktober meldtes der om flere store flokke, således 100 ex., Skallerup Klit (N. HANNOV), 500 ex., Ketrup Bjerger ved Blokhus (T. DUCH), ca. 1000 ex., Gistrup-Lundby-Romdrup (T. DUCH), 400 ex., Pandrup (T. DUCH). Den 18. og 19. oktober rapporteredes der Silkehaler fra det meste af området. Den 21. oktober sås en flok på ca. 1000 ex. ved Hansted reservatet (J. KIRKEBY), og samme dag

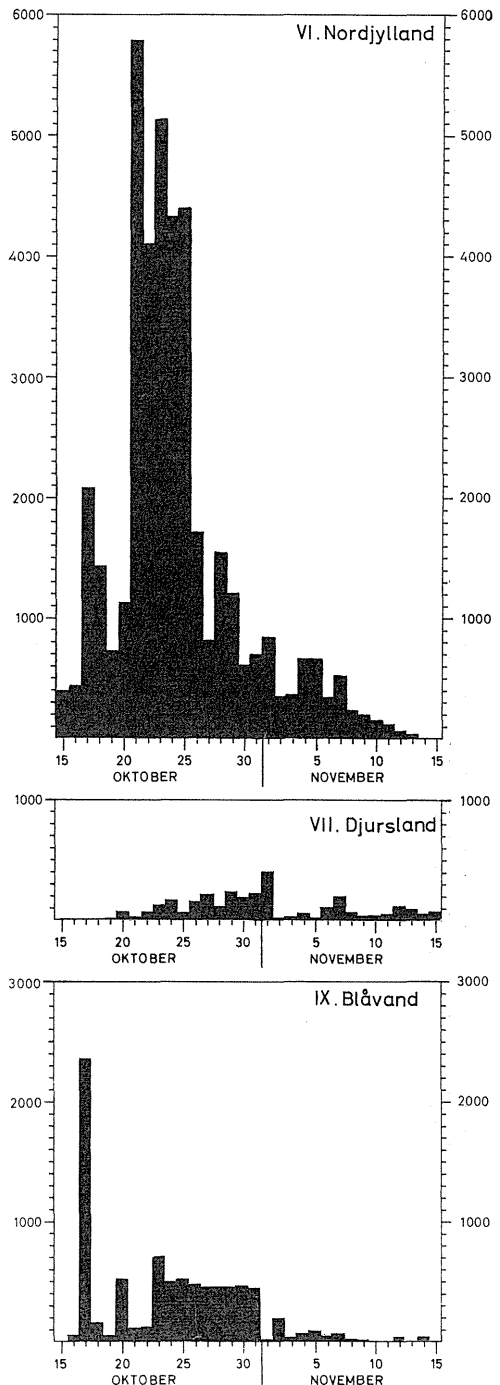

Fig. 3. Dagscifre fra Nordjylland, Djurslandsområdet og Blåvandsområdet fra perioden 15.10.-15.11. 1965.

Fig. 3. Total numbers per day reported from Nordjylland, Djurslandsområdet and Blåvandsområdet in the period 15.10.-15.11. 1965.

sås ved Hanstholm over 600, hvoraf de 44 forsøgte udtræk (N. C. H. BORBERG). Ligeledes den 21. oktober kom Silkehalerne til Skagen, hvor de ikke var set tidligere. Herom skrev O. D. DANTOFT: „Den 21. oktober invaderede Silkehalerne i tusindvis Skagen og omegn. Jeg var så heldig at overvære fuglenes ankomst direkte på Grenen. Vinden var nordvest 3. Fuglene kom ind i svag modvind, som altid foretrækkes heroppe af fuglene. Flok-

kene var på 20-30, men er senere gået sammen i store flokke“. Silkehalerne blev ikke længe i Skagen, kun ca. 5 dage, men i denne korte periode fik O. D. DANTOFT „en mængde døde Silkehaler af fiskerne i de dage trækket stod på. Fuglene havde udmattet sat sig på dækket og var døde næsten omgående.“

Den 23. oktober fløj en finskmærket Silkehale (Helsinki A-263377) mod en el-ledning og blev dræbt. Den var den 8.

Dato <i>Date</i>	Antal <i>Number</i>	Lokalitet <i>Locality</i>	Meddeler <i>Informor</i>
23. 9.	1	Hareskoven, København	E. TEIBEL
3. 10.	c. 10	Botanisk Have, København	R. SONNE HANSEN
4. 10.	4	Gentofte sø	BENT JÜRGENSEN
7. 10.	2	Valbyparken, København	CLAUS PEDERSEN
8. 10.	5	Gribsøbakker	FL. BYSKOV
9. 10.	40	Gribsøbakker	FL. BYSKOV
9. 10.	20	Tisvilde	P. CHRISTENSEN
9. 10.	c. 50	v/ Svaneke	B. & P. SCHOU
10. 10.	30	Nakskov	PER DAMSTED
10. 10.	c. 20	Købelev, Lolland	B. LARSEN
10. 10.	c. 150	v/ Svaneke	B. & P. SCHOU
10. 10.	1	Valbyparken, København	JOHNNY PEDERSEN
11. 10.	c. 20	Købelev, Lolland	B. LARSEN
11. 10.	9	Gentofte sø	BENT JÜRGENSEN
11. 10.	15	Hellerup	NIELS HANNOV
11. 10.	c. 60	Melby	V. KJÆRULF JENSEN
12. 10.	c. 25	Nakskov	R. J. JENSEN
12. 10.	25	Lyngby	JENS B. BRUUN
12. 10.	2	Vanløse	HENNING A. JENSEN
12. 10.	35	Gentofte	BENT JÜRGENSEN
12. 10.	20	Søborg Mose	EBBE HANSEN
12. 10.	10	Hellerup	DAVID BOERTMAN
12. 10.	1	Blåvand	OLE HANSEN
12. 10.	flere set	Kirkelte/Allerød	JOHN ANDERSEN
12. 10.	c. 1000	Hellerup	LARS RABBE
13. 10.	37	Gentofte	BENT JÜRGENSEN
13. 10.	5	Lyngby	JENS B. BRUUN
13. 10.	25	Charlottenlund	PETER HERMANSSEN
13. 10.	20	Kompedal	AKSEL RAVN
14. 10.	flere flokke	Pandrup	T. DUCH
14. 10.	2	Lyngby	JENS B. BRUUN
14. 10.	10	Hellerup	NIELS HANNOV
14. 10.	hørt	Lyngby	PELLE ANDERSEN HARILD
14. 10.	tusindvis	Gentofte	E. SCHØNHEYDER
14. 10.	hørt	Amager	TH. FRØLICH

Tabel 1. Oversigt over samtlige iagttagelser af Silkehaler i perioden 23. 9-14. 10. 1965.

Table 1. List of all observations of Waxwings in the period 23. 9-14. 10. 1965.

oktober 1965 blevet mærket ved Oulu i Nordfinland.

Det store antal Silkehaler fløj tilsyneladende videre sydovert, uden at blive rapporteret.

De samlede dagcifre for området var allerede den 24. oktober nede på ca. 500, et tal der holdt sig ret konstant frem til den 2. november. Fra denne dag og frem til den 11. november faldt antallet til ca. 100. Den 14. november sås stadig 40 Silkehaler, men i resten af november og hele december blev der kun set enkelte og meget små flokke.

Den 20. oktober kom Silkehalerne til Læsø, hvor de blev set i større og mindre flokke til ca. 10. november, hvorefter de forsvandt (H. JOHANSEN).

De daglige totaltal for området ses på fig. 3.

VII. DJURSLANDOMRÅDET

Fra dette område foreligger der kun et større materiale fra Århus og Grenå.

Den 19. oktober iagttoges der 5 ex., Århus (T. MICHAELSEN) og ca. 10 ex., Viby J. (B. HANSEN). Den 20. oktober sås de stadig i Århus og omegn, men nu også i Randers, ca. 20 ex. (K. KROMANN) og Rønde, ca. 15 ex. (J. FOG). Den 22. oktober sås de ved Kysing Fjord, 20 ex. (T. MICHAELSEN), Skellerup, 10 ex. (H. BRANDT), Grenå, 6 ex. (R. DANIELSEN) og Randers, ca. 20 ex. (K. KROMANN).

I perioden 23. oktober til 1. november lå de daglige totalcifre mellem 125 og 200, den 1. november dog 380. Derefter blev der kun rapporteret om småflokke i november og december.

De daglige totaltal for området ses på fig. 3.

VIII. MIDTJYLLAND

Iagttagelserne stammer fra en lang række lokaliteter, men kun fra Holstebro, Herning og Silkeborg-egnen foreligger der et mere fyldigt materiale.

De første Silkehaler i dette område blev

registreret den 13. oktober ved Kompedal, 20. ex. (A. RAVN). Først den 19. og 20. oktober sås flere og større flokke. De største dagcifre blev nået den 21. oktober, 650 ex. og den 28. oktober, 901 ex. og den 28. oktober, 901 ex. Den 31. oktober rapporteredes om ialt 215 ex. hvorefter der de følgende tre uger blev meldt om småflokke på tilsammen mindre end 75 ex. pr. dag. Dog sås den 4. november 5 flokke med tilsammen 330 ex. Efter 22. november foreligger kun 5 iagttagelser: 2. december, 4 ex., 17. januar, 15 ex., 18. januar, 16 ex., 24. januar, 2 ex. og 15. februar, 1 ex.

Silkehalerne synes således hurtigt at have passeret igennem området. Iagttagelser fra det nordgående træk hen på foråret foreligger slet ikke.

IX. BLÅVANDSOMRÅDET

Der foreligger især materiale fra Esbjerg, Blåvand og Stausø.

Ved Blåvand sås den første Silkehale så tidligt som den 12. oktober (O. HANSEN). I Esbjerg sås 40 ex. den 16. oktober. Den 17. oktober sås mange flokke i og ved Esbjerg, hvor det samlede antal blev vurderet til ca. 2000 ex. (SV.-AA. CLAUSEN). Samme dag blev der iagttaget flere flokke mellem Oksbøl og Blåvand fyr, i alt ca. 150 ex. (B. ELKJÆR) samt en flok på ca. 125 ved Blåvand fyr (O. G. HANSEN). Vedrørende iagttagelser ved Blåvand se i øvrigt side 000. Den 18. oktober sås ca. 80 ex. ved Vejers (E. R. JENSEN). Ved Stausø sås de første den 22. oktober, ca. 15 ex. (F. BIRKHOLOM-CLAUSEN). Frem til den 1. november sås derefter daglig ca. 500 Silkehaler i området, hvorefter der frem til den 9. november foreligger daglige iagttagelser af enkelte flokke hvoraf kun en større: 168 ex. ved Hjerting den 2. november (SV.-AA. CLAUSEN). Resten af november sås spredte flokke, og siden forelå der ingen iagttagelser.

De daglige totaltal for området ses på fig. 3.

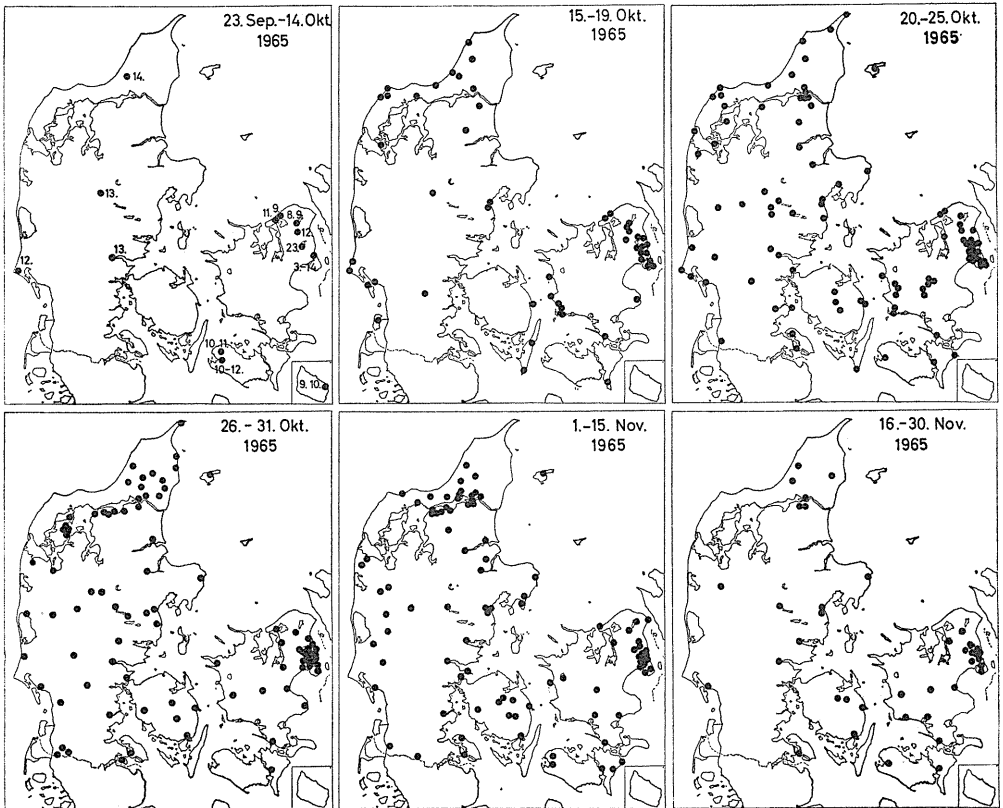

Fig. 4 og 5. Iagttagelser af Silkehaler fra 15. oktober 1965 til eftersommeren 1966. På hvert kort er angivet hvilket tidsrum iagttagelserne dækker. For perioden 23.9.-14.10. angiver tallene datoerne for iagttagelserne. Hver prik repræsenterer en iagttagelse, i københavnsområdet dog undertiden flere iagttagelser.

Fig. 4 og 5. Observations of Waxwings from October 15, 1965, until late summer 1966. On each map is mentioned which period the observations cover. For the period 23.9.-24.-10. the numbers give the date of observation. Each dot represent one observation except for the Copenhagen-area where it may represent more than one observation.

X. SYDJYLLAND

Fra Sønderborg, Haderslev, Vejle, Fredericia og Højer stammer i alt ca. 5/6 af alle iagttagelserne fra denne landsdel, medens de øvrige iagttagelser stammer fra en lang række lokaliteter jævnt spredt over det meste af området.

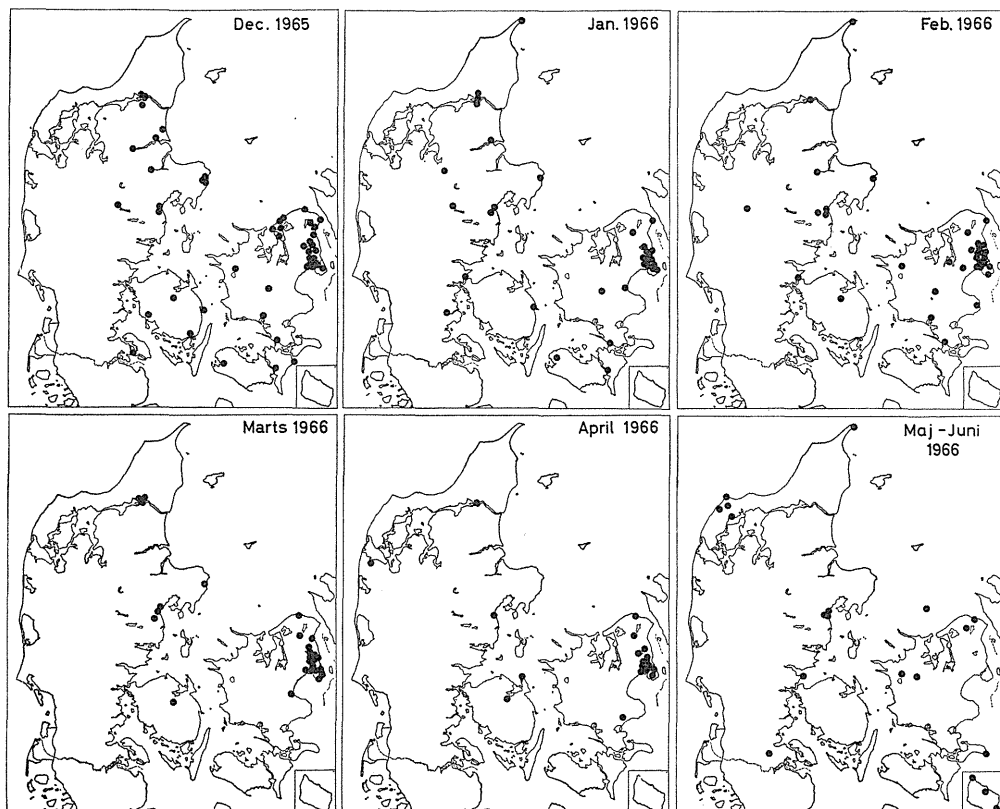
Den 13. oktober sås en flok Silkehaler på ca. 200 ex. i Vejle (L. BØJLESEN) og i dagene til og med den 22. oktober sås jævnlige op til nogle hundrede pr. dag. Den 23. oktober steg de samlede dagscifre meget voldsomt fra 300 ex. den 22. til 2137 ex. den 23. Måneden ud blev der

meldt om dagscifre mellem ca. 1000 og ca. 2500, med maksimum den 25. oktober: 3020 ex. Den 3. november var dagscifrene nede på 240, og resten af måneden blev der kun undtagelsesvis rapporteret om mere end 1-3 flokke om dagen. Fra december foreligger kun 2 iagttagelser; fra januar 5 og fra februar 8, der alle omhandler enkeltindivider eller meget små flokke.

De eneste egentlige forårsiagttagelser er fra Trelde Næs den 1. maj 1 ex. og den 6. maj 2 ex., se p. 118.

De daglige totaltal for området ses på fig. 2.

„NB! Ved en fejltagelse er iagttagelsesstederne på Bornholm kun blevet påført første og sidste kort. I perioden 15.—19. okt.: mangler 3 lokaliteter, 20.—25. okt.: 5 lokaliteter, 1.—15. nov. og april: 1 lokalitet. For supplerende oplysninger se afsnittet Bornholm nedenfor samt appendix 1 p. 123—124.“

„NB! By mistake the places for observations on Bornholm have only been inserted in the first and last map. In the period Oct. 15—19: 3 localities, Oct. 20—25: 5 localities, Nov. 1—15 and April: 1 locality. For supplementary information see section Bornholm below as well as appendix 1 p. 123—124.“

XI. BORNHOLM

Der foreligger iagttagelser fra mange lokaliteter, men sammenhængende serier af iagttagelser foreligger ikke.

De første flokke blev iagttaget den 9. oktober ved Svaneke ca. 50 ex. og den 10. oktober også ved Svaneke, tre flokke hver på 50–60 ex. (B. og P. SCHOU). B. GENSBØL oplyser, at der den 10. oktober sås nogle få Silkehaler flere steder på øen. Den 16. oktober blev der set 155 ex. udtrækkende ved Dueodde (E. BIERING). Samme dag sås dog ingen Silkehaler på Christiansø, hvor der næste dag sås 45–50 ex. (N.-E.

FRANZMANN). 17. oktober sås desuden tre flokke hver på ca. 50 ex. ved Svaneke (N. LOHSE) og 393 ex. blev set udtrækkende ved Dueodde (E. BIERING). Den 19. oktober sås stadig udtrækkende Silkehaler ved Dueodde, 460 ex. (E. BIERING). I den følgende uge sås nogle hundrede flere steder på Bornholm, men derefter foreligger kun en iagttagelse fra november: 20 ex. ved Aakirkeby den 15. (K. NØRREGAARD).

Fra foråret foreligger der 11 iagttagelser fra den 2. april til den 15. maj. Det er således værd at bemærke, at der i over

fire måneder ikke blev set Silkehaler på Bornholm da der i april igen dukkede småflokke op.

Det er højst sandsynligt at der ikke har været Silkehaler på Bornholm før den 9. oktober idet G. STRÖMBERG, Karlskrona har oplyst at Silkehalerne først blev set ved Torhams udde den 9. oktober, da der var et betydeligt udtræk. Den følgende dag trak der fremdeles Silkehaler ud og ved Olsång, 22 km nord for Torhams udde, kom der først på formiddagen samme dag flere flokke ind fra Öland.

G. ANDERSEN (1967) omtaler endelig en Silkehale set ved Snogebæk den 22. juni 1966.

XII. FÆRØERNE

Ifølge SALOMONSEN (1963, 1935) er Silkehalen på Færøerne en sjælden til uregelmæssig gæst. I forbindelse med indsamlingen af oplysninger til belysning af invasionen 1965/66 har jeg fået meddelelser om en række iagttagelser, der tyder på, at Silkehaler i de sidste årtier er blevet set så godt som hvert år, men altid enkeltvis eller i meget små flokke.

Desværre har det ikke været muligt at få klarlagt nøjagtigt hvornår de første Silkehaler er blevet set på øerne i efteråret 1965. Hovedindtrykket er imidlertid at der i sidste uge (eller halvdel ?) af oktober og hele november sås Silkehaler mange steder, samt at de stadig forekom i december og januar. Fra februar er der oplysninger om 4 ex. i perioden 9. til 17. Den sidste forårsiagttagelse stammer fra Akrrar, Suðuroy og er fra den 11. april.

Da silkehaleiagttagelser fra Færøerne som nævnt er sparsomt omtalt i litteraturen, nævnes her alle oplysninger fra invasionen 1965/66. Disse oplysninger er blevet meddelt af E. ELIASSEN, P. FERDINAND, H. HOLM, B. OLSEN og A. REINERT.

Nólsoy: 24. oktober, 1 ex. taget på havet et par kvartmil nordost for Nólsoy. Enkelte Silkehaler set fra den 19. december til den 13. januar.

Selatrað, Eysturoy: 1 ex. til udstopning den 24. oktober og den 12. februar.

Hestur: 1 ex. til udstopning, dato?

Tórshavn, Streymoy: Flere Silkehaler blev set omkring 1. november. Nogle blev sendt til udstopning i perioden 17.-21. januar. Enkelte individer blev set „det meste af foråret“.

Vestmanna, Streymoy: ca. 20 ex. set om efteråret.

Gøtu, Eysturoy: 1 ex. sendt til udstopning den 15. februar.

Fuglafjørður, Eysturoy: Flere Silkehaler set. De opholdt sig der i ca. 2 uger omkring ca. 1. november.

Skívoy: 2 ex. sendt til udstopning den 9. februar.

Sandvík, Suðuroy: 2 ex. sendt til udstopning og flere ex. set den 17. februar.

Akrrar, Suðuroy: 1 ex. sendt til udstopning den 11. april.

Tvøroyri, Suðuroy: Et par Silkehaler set daglig mellem 28. december og 3. januar.

Mikladalur, Kalsoy: E. ELIASSEN meddeler: „... i slutningen af oktober samt de første dage af november i år (1965) kunne jeg se op til 5-6 Silkehaler på een gang, både her nede ved beboelseshusene og også oppe i fjeldene.“

Endelig skriver A. REINERT: „Flokke af Silkehaler har været almindelige overalt på øerne først i november.“

De noget spredte oplysninger synes altså at vise, at Silkehalerne er kommet til Færøerne sidst i oktober, samt at der har været flokke overalt, omend kun mindre flokke. Ankomsten til Færøerne sidst i oktober falder godt sammen med Silkehalernes ankomst i det egentlige Danmark og i Skotland. De første Silkehaleflokke skal således være set på Fair Isle den 17. oktober (ANONYM 1965).

Det er vanskeligt at udtale sig om det totale antal Silkehaler, der besøgte Færøerne under denne invasion, men det forekommer rimeligt at antage, at der mindst har været nogle hundreder.

Muligvis har Silkehalerne tilbragt hele vinteren på Færøerne, men det er vel nok så rimeligt at antage at forårsiagttagelserne står i forbindelse med et nordgående træk.

IAGTTAGELSER AF DIREKTE TRÆK

Ved flere af de kendte træklokaliteter blev der såvel i efteråret 1965 som i foråret 1966 iagttaget trækkende Silkehaler. Selv om flyveretninger for flokke af Silkehaler ved indlandslokaliteter muligvis kan sige noget om flokkes generelle bevægelsesretning vil resultatet blive tilsløret betydeligt, da man ikke kan skelne mellem de egentlig forbitrækkende flokke og de flokke, der i forbindelse med fourageringen flyver fra et fourageringssted til et andet. Oplysninger om trækretningen fås derfor bedst når Silkehalerne fra land flyver ud over havet.

Nedenfor er samlet alle foreliggende oplysninger om udtrækkende Silkehaleflokke.

HANSTHOLM:

Under D.O.F.'s studielejre ved Hanstholm blev der i perioden 18.-23. oktober dagligt iagttaget Silkehaler såvel ved selve Hanstholm som i reservatet, hvor i øvrigt en stor flok på ca. 1000 ex. holdt til. Enkelte individer blev set kommende ind ude fra havet medens andre sås trække ud. TH. THELLE og N. C. H. BORBERG har sammenstillet iagttagelserne i tabel 2.

Dato Date	Antal set Number seen	Antal indtrækkende Number coming in	Antal udtrækkende Number departuring
18. 10.	ca. 150	0	15
19. 10.	ca. 125	0	0
20. 10.	ca. 175	26 fra N	0
21. 10.	ca. 600	5 fra N	44 forsøgte
22. 10.	ca. 80	1 fra N	0
23. 10.	ca. 40	5 fra N	30 trak ud

Tabel 2. Iagttagelser af trækkende Silkehaler ved Hanstholm.

Reports of migrating Waxwings at Hanstholm.

DUEODDE:

Ved Dueodde er set en del trækkende Silkehaler, hvoraf de fleste blev set udtrækkende. B. GENSBØL og E. BIERING har meddelt følgende: 16. 10.: 155 ex., 17. 10.: 393 ex., 19. 10.: 460 ex., 21. 10.: 181 ex. og 23. 10.: 12 ex.

SKAGEN:

Den 21. 10 kom i tusindvis Silkehaler ind til Grenen fra NW (O. DANTOFT).

LANGELAND SYDSPIDS:

Under D.O.F.'s studielejre på Sydlangeland blev iagttaget en del Silkehaler i perioden 17.-24. oktober. I hele perioden blev der dagligt set rastende flokke på i alt ca. 150 ex., ligesom der ved såvel Gulstav som Dovnsklint blev set udtrækkende flokke:

17. 10.: 25 mod SW, 7 mod W, 18. 10.: 4 mod W, 19. 10. og 20. 10.: intet udtræk, 21. 10.: 21 mod S, 12 mod SW, 22. 10.: 25 mod SW, 32 mod SE, 23. 10.: 25 mod SW, 250 mod S, 3 mod W, 21. 10.: 25 mod SW.

Disse iagttagelser viser et betydeligt syd-sydvestgående træk.

STIGSNÆS:

Fra KARSTEN NØRGAARD, der i perioden 14.-20. oktober iagttog trækretningen ved Stigsnæs foreligger der følgende oplysninger:

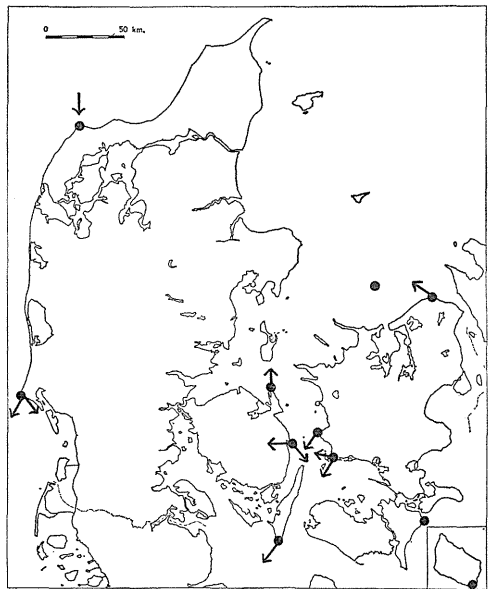

Fig. 6. Lokaliteter hvorfra der foreligger oplysninger om direkte træk. Pilene angiver de omtrentlige trækretninger.

Fig. 6. Localities from which information about direct migration is available. The arrows show the approximate migration direction.

Den 14. 10. sås ingen Silkehaler i observationsperioden fra 09.00 til 10.50. Ej heller sås Silkehaler den 15. 10. i perioderne 05.45 til 10.00 og 14.30 til 15.00. 16. 10. sås 1 flok på 13 ex. trække mod NW (observationsperioder: 06.00 til 10.30 og 11.30 til 13.00).

De følgende fire dage sås et livligt træk af Silkehaler. Trækiagttagelserne fra disse dage findes i nedenstående tabel.

Den 21. 10 iagttog A. SCHAT KIELBERG udtrækkende Silkehaler ved Stignæs; også disse iagttagelser findes i tabellen.

Hovedparten af fuglene er trukket ud i vestlig retning, men i øvrigt synes trækretningen at være afhængig af vindretningen. Det skal bemærkes, at Silkehalerne trak ud nogenlunde jævnt i hele observationsperioden.

BLAAVAND:

Fra en række ornithologer, der i dagene 18.-23. oktober opholdt sig ved Blaavand foreligger der følgende oplysninger om trækket af Silkehaler ved Blaavand: (enkelte oplysninger uden angivelse af trækretning er medtaget): 12. 10.: 1 ex., 17. 10.: ca. 150 ex. i småflokke og ca. 125 ex. i en flok, 18. 10.: 2 + 2 ex. mod N og ca. 70 ex. rastende,

19. 10.: 27 ex. rst., 4 mod N og „flere“ mod W, 20. 10.: ca. 300 ex. mod SE, 21. 10.: 32 ex. mod SW, 22. 10.: 13 ex. mod SW samt 90 ex. mellem kl. 06.45 og 08.00 uden retningsangivelse, 23. 10.: 51 ex. mod SE og ca. 200 ex. uden retningsangivelse.

HALSKOV ODDE:

18. 10.: 1 flok på 21 ex. trak mod SW kl. 11.22 og 1 flok på 32 ex. trak mod W kl. 11.44 (K. NØRGAARD).

KNUDSHOVED, FYN:

23. 10.: 19 ex. trak mod SE ved fyret (H. NØER). 28. 12.: 5-6 ex. kom ind fra Storebælt ved fyret (J. RABØL).

HESNÆS:

3. 12.: 9 ex. trak forbi, 8. 12.: 9 ex. kom ind fra havet (H. A. NIELSEN).

FYENSHOVED:

3. 4.: I alt ca. 200 ex. i flokke à 5-20 ex. set. Nogle trak ud, men efter en regnbyge kom de fleste ind igen sammen med ca. 10.000 Bogfinker (*Fringilla coelebs*), der kort forinden var set trække ud. 8. 4.: 1 ex. trak mod N (J. LARSEN).

Dato <i>Date</i>	17. 10.	18. 10.	19. 10.	20. 10.	21. 10.
Observationstid <i>Observations time</i>	06.00-12.05	06.15-12.25 12.45-15.30	06.15-11.10	08.00-10.45	08.30-11.30
Trækretning <i>Directions</i>					
NW			41:2		
WNW			123:13	74:4	
W	186:17	22:2		16:2	
WSW	36:3	33:3		40:1	
SW	18:3	1:1	25:4	28:1	
SSE	11:1			43:1	
SE	3:1				
Uoplyst/ <i>unknown</i>					c 500
Vindretning <i>Wind direction</i>	W	WNW	NW	0	S
Vindstyrke <i>Wind force</i>	4	4	4	0	1

Tabel 3. Udtrækkende flokke af Silkehaler ved Stignæs. Tallet foran kolon viser antallet af individer, tallet efter kolon antallet af udtrækkende flokke.

Table 3. Departuring flocks of Waxwings at Stignæs. The number before the colon shows the number of individuals, the number after the colon the number of departuring flocks.

GILLELEJE:

6. 4.: 1 ex. mod E og 1 ex. mod W, 8. 4.: 3 ex. mod WNW (C. GLAHDER).

HESSELØ:

J. RABØL har meddelt følgende iagttagelser fra Hesselø. Selv om direkte udtræk ikke er iagttaget er der jo ingen tvivl om at fuglene har været i bevægelse siden de er nået frem til øen. 28. 4.: 1 ex., 2. 5.: mindst 1 ex., 9. 5., 10. 5. og 13. 5.: 1 ex.

Hovedindtrykket bliver, at der kort efter midten af oktober blev iagttaget en del

Silkehaler, der fra land fløj ud over havet i vestlig til sydlig retning. Det ret store antal udtrækkende fugle så kort efter invasionens begyndelse viser klart, at der allerede inden invasionen nåede sit maximum i Danmark må være trukket et betydeligt antal gennem landet. Andre er iagttaget kommende ind ude fra havet ved Hånstholm, Skagen og Knudshoved.

Trækiagttagelserne fra foråret kommenteres nærmere nedenfor.

IAGTTAGELSER EFTER 1. MAJ

Da iagttagelser i Danmark af Silkehaler efter 1. maj er uhyre sparsomt omtalt i litteraturen er alle iagttagelser efter 1. maj 1966 samlet i tabel 4. Når der den store overvægt af københavnske ornithologer til trods ingen er set i københavnsområdet, men derimod på mange lokaliteter spredt

over resten af landet – især i Jylland – afspejler de foreliggende oplysninger sikkert en generel tendens. Det er jo for så vidt også rimeligt at antage, at Silkehaler, der fra Tyskland kommer til Jylland fortsætter op gennem denne landsdel frem for at spredes over øerne.

DET NORDGÅENDE TRÆK FORÅRET 1966

Medens invasionens sydgående bevægelse i oktober-november aftegnede sig markant og éntydigt er det vanskeligere at påvise den nordgående bevægelse i foråret 1966. De daglige totaltal for hele landet viser intet, da oplysningerne fra København, Nordsjælland og Djursland dominerer over oplysningerne fra de øvrige landsdele.

Iagttagelser af trækkende Silkehaler ved

Fyenshoved og Hesselø samt iagttagelser af Silkehaler på Bornholm, Østsjælland, Fyn og i Nordjylland i april og maj (se ovenfor) viser dog, at der dels har været bevægelse i silkehaleflokkene, idet de i de ovennævnte landsdele dukkede op igen efter længere tids fravær, og dels at denne bevægelse var orienteret i nordlig retning.

FØDE

En del meddelere har bragt oplysninger om Silkehalernes fødevalg, men den måde hvorpå materialet er blevet indsamlet tillader ikke en nøjere vurdering af de enkelte fødeemners betydning for fuglene.

Som sædvanlig sås Silkehalerne i røn

(*Sorbus sp.*), tjørn (*Crataegus sp.*), berberis (*Berberis sp.*), cotoneaster (*Cotoneaster sp.*) og rose (*Rosa sp.*), men tilsyneladende blev hyld (*Sambucus nigra*) især i invasionens første uger flittigt besøgt. Fra Nord- og Vestjylland foreligger iagttagelser af Silke-

haleflokke i revling (*Empetrum nigrum*) og i mindre grad i blåbær (*Vaccinium myrtillus*), mosebølle (*Vaccinium uliginosum*) og tyttebær (*Vaccinium vitis-idaea*).

I villahaver o. l. slog Silkehalerne sig ofte – da de forskellige røde bær var blevet ædt? – på pærer (*Pyrus sp.*) og æbler (*Abild sp.*). Såvel nedfaldne frugter som de æbler

og pærer, der stadig hang på træerne blev spist, men der synes at være en tilbøjelighed til at de enkelte flokke holdt sig til enten de nedfaldne eller de på træerne hængende frugter.

På Bornholm og Christiansø sås Silkehalerne i begyndelsen især i rød dværgmispel (*Cotoneaster intererrima*) selv om der

Dato Date	Antal Number	Lokalitet Locality	Meddeler Informant
1. 5.	2	Thisted, Jylland	P. H. MORTENSEN
1. 5.	6	Årstofte, Torp, Jylland	P. HANSEN
1. 5.	5 + 7	Viby, Jylland	B. HANSEN
2. 5.	6	Tved, Jylland	P. H. MORTENSEN
2. 5.	8	Skagen, Jylland	P. L. HANSEN
2. 5.	1 ¹⁾	Hesselø, Kattegat	J. RABØL
3. 5.	7	Hammeren, Bornholm	A. SONNE
4. 5.	1	Tved, Jylland	P. H. MORTENSEN
5. 5.	1	Skagen, Jylland	P. L. HANSEN
6. 5.	2	Trelde Næs, Jylland	B. MADSEN
6. 5.	6	Skagen, Jylland	P. L. HANSEN
6. 5.	c. 15	Klinteskov, Møn	P. AA. ANDERSEN
7. 5.	1	Risskov, Jylland	O. HANSEN
8. 5.	1	Risskov, Jylland	K. HANSEN
8. 5.	1	Mårum, Sjælland	P. HERMANSEN
9. 5.	1	Hesselø, Kattegat	J. RABØL
10. 5.	1	Hesselø, Kattegat	J. RABØL
12. 5.	1	Nystrup Pl., Thy, Jylland	S. TOFT
13. 5.	1	Hesselø, Kattegat	J. RABØL
14. 5.	4	Skagen, Jylland	O. D. DANTOFT
14. 5.	2	Skagen, Jylland	P. L. HANSEN
15. 5.	1	Østerlars, Bornholm	A. SONNE
16. 5.	5	Skagen, Jylland	P. L. HANSEN
25. 5.	4	Skagen, Jylland	O. D. DANTOFT
27. 5.	1	Tved, Jylland	P. H. MORTENSEN
28. 5.	3	Skagen, Jylland	P. L. HANSEN
29. 5.	1	Skagen, Jylland	P. L. HANSEN
10. 6.	1	Århus, Jylland	P. H. MORTENSEN
ca. 14. 6.	16	Svebølle, Sjælland	C. MÜLLER
m. 6.	1	Hanstholm, Jylland	P. H. MORTENSEN
m. 6.	1	Hornbæk Plantage, Sjælland	T. BRANDT-PEDERSEN
22. 6.	1	Snogebæk, Bornholm	G. ANDERSEN (1967)
26. 6.	2 ²⁾	Skagen, Jylland	P. L. HANSEN
sommer	2 ³⁾	Kongsdal, Sjælland	C. LARSEN

Tabel 4. Oversigt over samtlige iagttagelser af Silkehaler efter 1. maj 1966 og frem til eftersommeren 1966. 1) mindst 1 ex.; 2) mindst 2 ex.; 3) 2 ex. set „hele sommeren“.

Table 4. List of all observations of Waxwings from May 1, 1966, until late summer 1966.

1) at least one; 2) at least two; 3) two seen „all summer“.

var hyld og hunderose i mængde i nærheden.

Flere har oplyst, at Silkehalerne ofte forlod fourageringsområderne til trods for, at der stadig var rigeligt med bær.

Især på lune dage kunne man se Silkehaler – ofte nærmest i flokkevis – på flue-

snappervis fange insekter højt over træer og buske.

Fra forårstrækket foreligger kun en enkelt oplysning om føden. O. D. DANTOFT iagttog således den 25. maj i Skagen at 4 Silkehaler nærmest raserede ribesbuskene (*Ribes sp.*) for blomster.

KØNS- OG ALDERSFORDELING

Til belysning af de invaderende Silkehalers køns- og aldersfordeling foreligger kun et meget beskedent materiale. Tilsyneladende har iagttagerne ikke været klar over at Silkehaler i felten kan aldersbestemmes på udstrækningen af de gule felter på svingfjerene. Gamle fugle har et gult felt på spidsen af såvel yder- som inderfane, medens de unge kun har et felt på yderfanen. Når de gamle Silkehaler sidder ses disse felter som v-formede tegninger langs vingekanterne.

En københavnsk konservator fik i perioden ca. 20. oktober til ca. 20. november i alt 60 Silkehaler til udstopning. Heraf var kun en adult, resten ungfugle. Efter ca. 20. november fik samme konservator 5 Silkehaler hvoraf 1 var gammel og 4 unge.

En nordjydsk konservator fik fordelt over hele perioden i alt 165 Silkehaler til-

sendt. Heraf var 61 gamle og 104 unge. 68 var hunner og 92 hanner, medens de resterende 5 ikke kunne kønsbestemmes.

Enkelte meddelere har oplyst, at det især var ungfugle, der sås i flokkene, medens andre har meddelt at der var såvel gamle som unge individer. H. R. POULSEN har oplyst at der i perioden indtil 20. november i Nordjylland først sås flokke med gamle fugle, derefter med ungfugle og endelig igen gamle fugle.

Materialet er desværre meget spinkelt og siger ikke meget om de faktiske forhold. Det eneste håndfaste i den forbindelse er oplysningerne fra de to konservatorer, og som det fremgår er disse oplysninger i nogen grad modsigende, hvilket dog kan skyldes, at materialet ikke er indsamlet i samme periode, samt at det sikkert stammer fra helt forskellige egne af landet.

AFTENTRÆK

JENS B. BRUUN og HARRY MADSEN har meddelt at der i november 1965 ofte blev set flere småflokke flyvende mod nord eller nordvest over Mølleåen ved Lyngby i perioden lige før mørket faldt på. Da iagttagelserne blev gjort over en længere periode og da de hver gang manifesterede

sig på samme måde er der næppe tvivl om at det er flokke på vej til nattekvarter, der er blevet iagttaget.

OLE H. JØRGENSEN så den 25. 10. 1965 60-70 Silkehaler søge nattekvarter i nogle ca. 4 meter høje rødgraner (*Picea abies*) i Grundet Skov ved Vejle.

1965-66 INVASIONEN I FORHOLD TIL TIDLIGERE INVASIONER

I dette århundrede har der været omkring en halv snes store invasioner af Silkehaler i Danmark. I følge den ornithologiske litteratur drejer det sig om følgende invasioner: 1913/14 (SAXTORPH 1915), 1918/19 (JESPERSEN 1924), 1921/22 (SKOVGAARD 1922), 1931/32 (SKOVGAARD 1932-37), 1932/33 (JESPERSEN 1934, SKOVGAARD 1932-37), 1941/42 (KRÜGER 1943), 1942/43 (KRÜGER 1946) og 1956/57 (PREUSS 1962). Foruden ovennævnte invasioner har der været enkelte andre, der ikke har sat sig egentlige spor i vor ornithologiske litteratur.

På grund af de meget uens forudsætninger, der har været til stede i forbindelse med indsamlingen af materialet til belys-

ning af disse invasioners omfang og forløb, er en direkte sammenligning mellem de forskellige invasioner ikke mulig.

Invasionen i 1965-66 afviger imidlertid på mange måder en del fra de tidligere: den startede tidligt og nåede et maksimum allerede ved månedskiftet oktober-november. Derefter aftog antallet af fugle meget hurtigt og markant, idet der dog hele vinteren og foråret blev set spredte småflokke. Silkehaler blev i stort antal set overalt i Jylland, hvor de som oftest ikke er særlig hyppige selv under store invasioner. Et svagt nordgående træk har tilsyneladende fundet sted i marts/april, og i hele maj sås Silkehaler flere steder i landet.

RESUMÉ

OVERSIGT OVER INVASIONENS FORLØB I DANMARK

Da en analyse af silkehaleinvasionen i hele det europæiske område vil blive udført af andre, skal der her kun foretages en sammenfatning af invasionens forløb i Danmark, således som det fremgår på grundlag af de indkomne oplysninger hvoraf de vigtigste er omtalt ovenfor. De oplysninger der ikke direkte er omtalt findes i tabellen på side 123.

1. Fra den 23. september 1965, da den første Silkehale blev set i Hareskoven nord for København og frem til den 15. oktober blev småflokke set flere steder i Nordsjælland og Storkøbenhavn. Enkelte flokke blev set på Lolland og i Jylland. Fra den 9. oktober sås Silkehalerne uden på Bornholm.
2. Den 17. og 18. oktober invaderedes Vest- og Nordjylland tilsyneladende fra nordvest, idet Silkehalerne kun blev rapporteret fra områder nær Vestkysten. På Øerne var antallet tiltaget noget og flok-

kene nåede frem til bl. a. Langelands sydspids.

3. Skagen, Læsø og Jyllands østkyst mellem Skagen og Grenaa blev invaderet den 20. og 21. oktober. Flokkene i Jylland spredtes yderligere sydover ligesom en spredning fandt sted på Sjælland.

4. Den 23. og 24. samt den 27. og 28. oktober kom mange nye, store flokke til Københavnsområdet. Flokke var nu set over hele landet og en kulmination i antallet af iagttagne individer var indtruffet overalt.

5. Mellem 1. og 11. november faldt antallet meget markant overalt. Den 12. november indtrådte et pludseligt vintervejr med et temperaturfald ned til 00 °C., et forhold der måske havde indflydelse på Silkehalernes trækbevægelser.

6. Fra midten af november til slutningen af februar faldt antallet af Silkehaler jævnt fra ca. 500 til under 100 individer set pr.

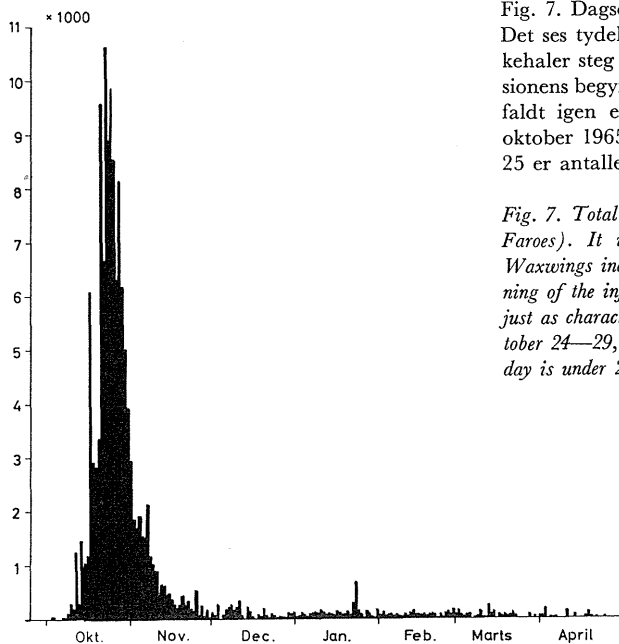

Fig. 7. Dagscifre for hele Danmark ($\div$ Færøerne). Det ses tydeligt at antallet af indrapporterede Silkehaler steg meget kraftigt umiddelbart efter invasionens begyndelse samt at antallet lige så markant faldt igen efter kulminationen omkring 24.—29. oktober 1965. For dage hvor dagscifrene er under 25 er antallet angivet med en prik.

Fig. 7. Total number per day for whole Denmark ($\div$ Faroes). It is clearly seen that the number of reported Waxwings increased very strongly right after the beginning of the inflow as well as that the number fell again just as characteristically after the culmination around October 24—29, 1965. For days where the total number per day is under 25 the amount is shown by a prik.

dag. De daglige totalcifre for hele landet faldt derefter støt og var således ca. 40 ved månedsskiftet marts/april og ca. 10 ved månedsskiftet april/maj.

7. I maj måned sås næsten 100 individer fordelt på i alt 28 enkeltiagttagelser. Helt frem til slutningen af juni sås stadig enkelte individer og et par stykker har muligvis været i landet hele sommeren.

8. Vedrørende invasionens forløb på Færøerne henvises til p. 114.

Alt i alt var Silkehalernes forekomst i efteråret 1965 stærkt præget af, at flokkene kom ind i Danmark i flere bølger og ad flere forskellige indfaldsveje. Først kom en bølge over Bornholm omkring den 9. oktober. Derefter kom flokke ind i Nordsjælland i flere bølger mellem den 15. og 28. oktober. Jylland blev dels invaderet langs vestkysten den 17.—18. oktober og dels langs Kattegatskysten den 21.—22. oktober.

SUMMARY IN ENGLISH

Summary in English: Influx of Waxwings (Bombycilla garrulus) in Denmark 1965–66.

From different sources about 2400 reports concerning Waxwings (*Bombycilla garrulus*) in Denmark 1965–66 were received from 194 ornithologists.

Care has been taken to exclude double reports and only flocks actually reported are included, i. e. flocks reported f. ex. 6 out of 10 successive days are only included for the 6 days reported.

The first Waxwing observed in Denmark was seen 23rd September 1965 just north of Copenhagen. In the period 23rd September to 15th October a few flocks arrived in North Sealand and during the same period occasional flocks, scattered, were seen throughout the country.

On the 17th and 18th October large flocks ar-

rived on the north eastern coast of Jutland. These remained for a few days only before going further south.

On the 20th-21st October Skagen, Læsø and the northeastern coast of Jutland south to Djursland were invaded; on several localities large flocks were noted: e.g., several thousands in Skagen on 21st October. The Waxwings had not been previously observed in Skagen.

The Copenhagen area was again invaded on the 23-24th and 27-28th October, when several thousands Waxwings were observed daily in the parks of Copenhagen. Unfortunately, not all the flocks were noted, but it is supposed that the maximum number seen in one day was 6-8000. The peak was reached on the 28th October (3096 birds reported). On 29th October the total for the Copenhagen area was only 1500.

In the days up to 11th November the daily occurrence was about 500, in the following month the figure greatly decreased.

In Denmark as a whole the peak of the influx was reached during the last week of October. From about the 10th November the occurrence was only of moderate number for one month, and only a few flocks were noted up to the beginning of May.

In figs. 2 and 3 the daily totals are given for the areas mentioned. These daily totals are based on all reports from the area, and illustrate the sum of individuals reported.

Several flocks of Waxwings were seen departing over the sea or coming in from the sea (see fig. 6 and tabel 2 and 3). The dominant directions were west to south.

Hitherto only few Waxwings are reported from Denmark after May 1st. In 1966 quite a few were reported. All dates are to be found in table 4.

A northward movement in spring 1966 is not sufficient demonstrated but the information of Waxwings departing in north-northeasterly direction at Fyenshoved and the reappearance of small flocks in April and May in areas where no Waxwings were then seen for some time indicate that a northward movement actually took place.

Few information is available for illustrating the sex and age of the Waxwings in Denmark, and no accurate picture can be given.

The food was mostly berries of different kinds (*Sorbus*, *Crataegus*, *Berberis*, *Cotoneaster*, *Empetrum*, *Rosa*, *Sambucus* and *Vaccinium*) but also apples and pears were fed on. Several Waxwings were seen catching insects in a flycatcher-like manner on days with high temperatures and little wind.

Some records demonstrate that the Waxwings roosted in spruce and that a movement towards roosts took place shortly before dusk.

THE FAROES: Information received seems to indicate that the Waxwing on the Faeroes is somewhat more frequent on the isles than previous thought. In 1965 the first Waxwings were reported on October 24th, but it is likely that some Waxwings actually were seen a few days earlier. It is impossible to say how many birds visited the Faeroes during the influx, but it is reasonable to say that a few hundreds must have been a minimum. The latest record is from April 11th.

LITTERATUR

- ANDERSEN, G., 1967: Silkehale (*Bombycilla garrulus*). - Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **61**: 114.
- ANONYM, 1965: Irruption of Waxwings. - British Birds, **58**: 478-479.
- JESPERSEN, P., 1924: Silkehalen (*Ampelis garrulus* L.) i Danmark Vinteren 1918-19. - Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **18**: 65-79.
- 1934: Silkehalen, *Bombycilla garrula*, i Danmark i Vinterhalvaaret 1932-33. - Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **28**: 14-25.
- KRÜGER, CHR., 1943: Silkehalens (*Bombycilla g. garrulus*) Invasion i Europa Vinteren 1941-42. - Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **37**: 20-54.
- 1946: Invasion af Silkehaler (*Bombycilla g. garrulus* (L.)) Vinteren 1943-44. - Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **40**: 197-200.
- PREUSS, N. O., 1962: Silkehaler. - Feltornithologen **4**: 32-33.
- 1965: Silkehaleinvasion 1965. - Feltornithologen **7**: 140-141.
- SALOMONSEN, F., 1935: Aves in The Zoology of the Faeroes. - Copenhagen 1935-42.
- 1963: Systematisk oversigt over Nordens fugle. Nordens fugle i farver bd. 7. - København.
- SAXTORPH, S. M., 1915: Silkehalen *Ampelis garrulus* i Danmark Vinteren 1913-14. - Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **9**: 182-197.
- SKOVGAARD, P., 1922: Silkehalernes (*Ampelis garrula*) Besøg i Danmark Efteraaret 1921 (og Vinteren 1921-22). - Danske Fugle Bd. **1**: 114-122.
- 1932-37: Silkehalebesøget i Vinteren 1931-32 og 1932-33. - Danske Fugle Bd. **4**: 60-62.

Appendix 1. Dagscifre for hele landet fordelt på de i teksten omtalte områder.

Appendix 1. Total number per day for the whole country spread over the areas mentioned in the text.

	I	II	III	XIII	IV	V	VI	VII	VIII	X	IX	XI	Total
	Nordsjælland	København	SV Sjælland	Øvrige Sjælland	Lolland-Falster	Fyn	Nordjylland	Djursland-området	Midjylland	Sydjylland	Blåvands-området	Bornholm	
Oktober													
1													
2													
3													
4		10											10
5		4											4
6													
7			2										
8	5												2
9	60											50	5
10		1			150							150	110
11	60	24			120								301
12		1092		10	125						1		204
13		67							20	200			1228
14		1032					400						287
15		540		20			412			50			1432
16	16	445	13			50	450				40	155	1022
17	25	502	294	32	20	157	2097		17		2338	593	1169
18	44	481	205			124	1447		100	10	178	350	6075
19	14	913	280	10		83	757	5	200	45	54	490	2939
20	275	397	283	50		85	1144	47	348	74	520	122	2851
21	105	325	600	10	150	1111	5804	20	650	420	112	246	3345
22	101	568	351	55	300	526	4115	50	36	300	124	104	9553
23	113	1179	130		150	711	5143	120	88	2132	703	162	6630
24	67	272	72			420	4263	162	130	2486	495	560	10636
25		1526	25	45	100	220	4302	52		3020	520		8927
26	445	2597	25	149		240	1694	150	115	2655	476		9810
27	61	2802	91	100	80	215	801	204	417	881	451		8552
28	83	3596	65	108		232	1555	115	901	1035	450		6103
29	173	1990	75	254		215	1194	233	590	970	450		8140
30	108	712	1020	160		230	605	193	500	1040	460		6144
31		562	65	116		540	700	218	215	1070	450		5028
November													
1		435	25			520	729	400	20	845	16		2995
2	118	418	29		105	309	354	20	83	130	197		1773
3	40	570	45		45	272	373	23	13	240	32		1653
4	5	427	72		145	116	635	52	330	80	65		1927
5	9	551	26		21	120	635	20	38	80	81		1581
6	39	769	36		61	20	363	101	50	80	30		1549
7	16	793	54	75	111	36	618	197		185	58		2143
8		431	160		51	110	269	45	22	80	15		1183
9		585	46		51	82	205	20		80	11		1080
10	15	519	35		21	20	145	20	30	80			885
11	20	138	40			20	127	28		70			443
12		93	138	33	25	70	62	124	10	70	30		655
13		280	65	25	25	62	30	90		70			647

	I	II	III	XIII	IV	V	VI	VII	VIII	X	IX	XI	Total
	Nordsjælland	København	SV Sjælland	Øvrige Sjælland	Lolland-Falster	Fyn	Nordjylland	Djurslands-området	Midtjylland	Syddjylland	Blåvands-området	Bornholm	
November													
14		174	58			20		35	3	90	30		410
15	3	148	237			20	3	46	30	20		20	527
16		64	112	4		20		47	75	20			342
17		80	28		25	20	9	26	26	20			234
18		101	55	7		20			5	20			208
19	9	75	45	21		30		40		23			243
20		171	135			20		3		20	85		432
21		101	75			20	3			20			219
22	8	139	30			20	27	5	20	30			279
23		54	25			57	5	1		23	22		187
24		30	33			32		20		30			145
25		367	23			100		16		9	1		516
26		15					8	10		10	4		47
27	65	141	38					4					248
28			2					22		36			60
29	25	123	5		5			10					168
30			5							18	5		28
1. 12.- 5. 12.	1	434	26		39	32		28	4				564
6. 12.-10. 12.		976	26		14	20		14					1050
11. 12.-15. 12.		469	25		5	200		17		2			718
16. 12.-20. 12.		224	25			10	1	79	33				372
21. 12.-25. 12.		142	2			30		100					274
26. 12.-30. 12.	48	213	23					40					324
31. 12.- 4. 1.		227		4	5		26	145		5			412
5. 1. - 9. 1.	2	289	6		1		3	214		6			521
10. 1. -14. 1.	20	315	8			8	12	211					574
15. 1. -19. 1.		229	25			2	16	187					459
20. 1. -24. 1.	32	1106	20			6	42	128					1334
25. 1. -29. 1.		239				14	1	127		18			399
30. 1. - 3. 2.		285	5					126		6			432
4. 2. - 8. 2.		141	50	30		12		110		38			381
9. 2. -13. 2.	15	233	25	13		30		106		7			429
14. 2. -19. 2.	23	173	25	8		28	22	86	1	2			368
19. 2. -23. 2.	4	171	3					121		3			330
24. 2. -28. 2.		355	25	18				97		2			497
1. 3. -5. 3.	116	299						26					441
6. 2. -10. 3.	46	154			78	29		3					310
11. 3. -15. 3.	102	354		15	20			16					507
16. 3. -20. 3.		259						2					261
21. 3. -25. 3.	31	202						40					273
26. 3. -30. 3.	11	127						36					174
31. 3. -4. 4.	17	35				200	16	34				15	317
5. 4. -9. 4.	6	59				1	25					5	96
10. 4. -14. 4.		241				3	20						264
15. 4. -19. 4.		185					20					8	213
20. 4. -24. 4.	1	57		3		10	21	3				10	105
25. 4. -30. 4.		1					24					23	48

Appendix 2. Alfabetisk fortegnelse over samtlige der har bidraget med de oplysninger, der ligger til grund for analysen af silkehaleinvasionen 1965-1966.

Appendix 2. Alphabetic list of all who have contributed information on which the analysis of the Waxwing influx 1965-1966 is grounded.

PER AGGERHOLM, BJØRN J. ANDERSEN, JOHN ANDERSEN, JON ANDERSEN, PELLE ANDERSEN HARILD, PER AA. ANDERSEN, STEEN H. ANDERSEN, TAGE H. ANDERSEN, TIM ANDERSEN, ORLA BALSLEV, ELSE BAUMANN, V. BAUNSGAARD, KNUD BECK, OLE BERTELSEN, ERIK BIERING, FINN BIRKHOLM-CLAUSEN, DORETE BLOCH, C. A. BLUME, HANS BOE, DAVID BOERTMANN, N. C. H. BORBERG, HENRIK BRANDT, SØREN BREITING, LEIF BROGAARD, CARSTEN BRONNÉE, JENS B. BRUUN, FLEMMING BYSKOV, LEIF BØJLESEN, FREDDY V. B. CHRISTIANSEN, PETER CHRISTENSEN, PETER V. CHRISTENSEN, B. N. CHRISTENSEN, OLVAR CHRISTENSEN, BJØRN CHRISTOPHERSEN, IB CLAUSAGER, LEIF CLAUSEN, SV. AAGE CLAUSEN, PER DAMSTED, ROLF DANIELSEN, ORLA D. DANTOFT, THORKILD DUCH, JAN DYCK, KIM F. EGEFJORD, BENT ELKJÆR, JENS ERIKSEN, WESTY ESSENSEN, JØRN W. ESKILDSEN, JØRGEN FOG, ARNE FRANDSEN, BENT FRANDSEN, HENNING FRANDSEN, NIELS-ERIK FRANZMANN, KURT SERVÉ FREDERIKSEN, TH. FRØLICH, V. M. FYNBOE, OLE GEERTZHANSEN, BENNY GENSBØL, NIELS GJALBÆK, CHRISTIAN GLAHDER, POUL GODT, JENS GRAFF, A. GRANDJEAN-THOMSEN, J. K. GROTH, LISE HAFSTRØM, NIELS HANNOV, BENT HANSEN, EBBE HANSEN, JØRGEN V. HANSEN, ERIK HANSEN, K. HANSEN, KNUD HANSEN, LINDHARD HANSEN, MAGNUS B. HANSEN, OLE HANSEN, POUL HANSEN, POUL M. HANSEN, HANS-ERIK HARBOE, JØRGEN HEBBSGAARD, PETER HERMANSEN, GERT HESHE, EYVIND HOGSTAD, MOGENS HOLME, SØREN HØJAGER, AAGE JACOBSEN, FINN JAKOBSEN, ANNELISE JENSEN, BENTHE JENSEN, BIRGER JENSEN, BJARNE JENSEN, BØRGE B. JENSEN, EILIF D. JENSEN, FREDDY JENSEN, HANS P. JENSEN, HENNING A. JENSEN, PETER JENSEN,

KARL H. JENSEN, NIELS H. JENSEN, POUL E. JENSEN, RENÉ J. JENSEN, TORBEN JENSEN, VAGN K. JENSEN, VILLY JENSEN, OLE JESPERSEN, ERIK B. JOHANSEN, KNUD JOHANSEN, JETTE JUHL, BENT JØRGENSEN, JØRGEN JØRGENSEN, K. JØRGENSEN, MARIANNE JØRGENSEN, OLE JØRGENSEN, OLE H. JØRGENSEN, P. JØRGENSEN, A. SCHAT KIELBERG, JENS KORTERMANN, ERIK KRAMSHØJ, KAI KROMANN, ARNE H. LARSEN, BIRTHE LARSEN, BJARNE LARSEN, JØRGEN LARSEN, JOHN G. LARSSON, KIM F. LARSEN, LEIF G. LARSEN, ULRIK LARSEN, VAGN H. LARSEN, JØRGEN LAURSEN, NIELS LINNET, NINA LOHSE, MAD S LOMHOLT, EMIL LÜTKEN, OLVAR LÆSSØE, BENT MADSEN, JØRGEN L. MADSEN, POUL H. MADSEN, THORKILD MICHAELSEN, CHRISTIAN MÜLLER, HANS S. MØLLER, HENRIK MØRUP-PETERSEN, HANS A. NIELSEN, IDA NIELSEN, KAJ NIELSEN, MAX NIELSEN, TORBEN H. NIELSEN, HENNING NOER, LARS NORMANN, KARSTEN NØRGAARD, KNUD NØRREGAARD, JAN Ø. OLESEN, CLAUD PEDERSEN, JAN PEDERSEN, ERNST T. PEDERSEN, JOHNNY PEDERSEN, KAJ H. PEDERSEN, POUL PEDERSEN, ANKER PETERSEN, BØRGE PETERSEN, FINN D. PETERSEN, HANS H. PETERSEN, NIELS PETERSEN, P. B. PETERSEN, SVEND-ERIK PETERSEN, JENS H. POULSEN, N. O. PREUSS, LARS RABBE, JØRGEN RABØL, BJARNE RASMUSSEN, A. REINERT, AKSEL RAVN, TORSTEN REFFSTRUM, J. G. RODE, DAN ROSTGAARD-NIELSEN, BENT SCHERG, FINN SCHIØNNING, BENT SCHOU, E. SCHØNHEDER, LARS SERRILSLEV, HENNING SKOV, ANETTE SONNE, JOHN SPEICH, BJARNE STREYFFERT, LISE SVERRILD, HOLGER SØNDERGAARD, EILIF SØRENSEN, LARS H. SØRENSEN, EBBE TEIBEL, THOMAS THELLE, SØREN TOFT, N. J. TORTZEN, IB TRAP-LIND, S. R. VILLADSEN, VIGGO ZUSCHLAG, OLE ØRNSHOLDT.

Manuskriptet modtaget 1. nov. 1967.

Forfatterens adresse: Zoologisk Museum,
Universitetsparken 15, København Ø.